

Odstoupení od smlouvy a vrácení věci

Při existenci podstatných vad lze vrátit nikoli jen to zboží, které zůstalo zcela nezměněno, ale i to zboží, které sice není v původním stavu, ale jeho změny jsou důsledkem přirozeného opotřebení či působení přírodních sil, nahodilých událostí nebo prostě stárnutí zboží, o které bylo jinak řádně pečováno.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 3600/2008, ze dne 29.4.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce J. Č., zastoupeného Mgr. J. H., advokátem proti žalovanému P. N., zastoupenému JUDr. J. V., advokátem o zaplacení částky 50 000,- Kč s přísl. oproti převzetí věci a o vzájemné žalobě na zaplacení částky 291.600,- Kč s přísl., vedené u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. 9 C 76/99, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 3. října 2007 č.j. 26 Co 284/2007 - 262, 26 Co 285/2007, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 3. října 2007 č.j. 26 Co 284/2007 - 262, 26 Co 285/2007, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Soud prvního stupně zamítl rozsudkem ze dne 16. 5. 2007 č.j. 9 C 76/99-247 návrh žalobce s požadavkem na uložení povinnosti žalovaného zaplatit žalobci částku 50.000,- Kč spolu se 17% úrokem z prodlení ročně, jdoucím od 23.7.1999 do zaplacení, oproti převzetí nákladního automobilu - tahače tovární značky L. typ 110.571, a nákladního návěsu značky B. typ NV 31.24.22 CT, dále jen "nákladní automobil" a "nákladní návěs". Žalobci uložil povinnost zaplatit žalovanému částku 291.600,- Kč spolu s 11 % úrokem z prodlení, jdoucím od 30.9.1999 do zaplacení, to vše do dvou měsíců od právní moci rozsudku. Dále rozhodl o povinnosti nahradit náklady řízení. Usnesením ze dne 16. května 2007 sp. zn. 9 C 76/99 - 247 doplnil meritorní rozhodnutí výrokem, kterým byla žalobci uložena povinnost nahradit České republice - Okresnímu soudu v Kladně náklady státu (znalečné) ve výši 8.293,- Kč do dvou měsíců od právní moci rozsudku.

Soud prvního stupně vyšel po provedeném dokazování ze zjištění, že dne 24.6.1999 byla mezi účastníky uzavřena kupní smlouva, na jejímž základě žalovaný žalobci prodal nákladní automobil a nákladní návěs za dohodnutou kupní cenu ve výši 341.600,- Kč, včetně DPH. Žalobce předmět koupě uvedeného dne převzal a v hotovosti žalovanému zaplatil první splátku kupní ceny ve výši 50.000,- Kč. Další tři splátky - vždy ve výši 97.000,- Kč - měl žalobce žalovanému poukázat bezhotovostním převodem ke dni 31.7.1999, ke dni 31.8.1999 a ke dni 30.9.1999. Při převzetí nákladního automobilu a nákladního návěsu žalobcem žalovaný prohlásil, že na vozidle neváznou žádné právní vady a že si není vědom existence opakujících se závad. Žalobce prohlásil, že si vozidlo řádně prohlédl, seznámil se s jeho technickým stavem a ve stavu zjištěném prohlídkou jej kupuje. Dopisem datovaným dne 23.7.1999 odstoupil žalobce od kupní smlouvy s tím, že na předmětném vozidle se vyskytly závady, které brání jeho řádnému užívání. Žalobcem byly jako vady vytčeny havarijní stav elektroinstalace a vadný kompresor. Žalovaný v následné korespondenci označil odstoupení od kupní smlouvy za neplatné a trval na doplatku kupní ceny.

Na takto zjištěný skutkový stav soud prvního stupně aplikoval ustanovení § 425 odst. 1, § 428 odst. I a 2, § 345 odst. 2 a § 437 odst. 1 obchodního zákoníku. Vzal za prokázané, že v okamžiku převzetí předmětu koupě měl nákladní automobil dvě vady, které žalobce řádně a včas reklamoval, tj. vadnou

elektroinstalaci a kompresor, a s těmito vadami spojil svůj nárok na odstoupení od kupní smlouvy. Soud prvního stupně s ohledem na ustanovení § 345 odst. 2 obchodního zákoníku dovodil, že prodejem nákladního automobilu s vadným kompresorem a vadnou elektroinstalací nedošlo ze strany žalovaného k porušení smlouvy podstatným způsobem. Kompresor je výměnný agregát, jehož cena se pohybuje okolo 5.000,- Kč a stejně tak lze uvažovat i v případě elektroinstalace. U té navíc soud prvního stupně na základě hodnocení provedených důkazů (výpovědi svědků F. a Š. a znalecký posudek Ing. P.) dospěl k závěru, že po převzetí vozidla žalobcem byl na nákladním automobilu proveden svědkem F. neodborný zásah v podobě provizorní opravy, a tím současně mohlo dojít na elektroinstalaci i k dalším problémům většího rozsahu. Z hlediska žalobcova nároku na odstoupení od kupní smlouvy soud prvního stupně - při zohlednění ustanovení § 437 odst. 1 obchodního zákoníku - uzavřel, že takový nárok žalobci nepřísluší, neboť prodejem předmětu koupě s vytčenými vadami byla smlouva porušena nepodstatným způsobem a žalobce by mohl žádat toliko slevu z kupní ceny. Proto není požadavek na vrácení zaplacené zálohy na kupní cenu oproti vydání předmětu koupě důvodný. Naopak opodstatněným soud I. stupně shledal nárok obsažený ve vzájemné žalobě žalovaného na doplacení kupní ceny.

Proti tomuto rozsudku i proti doplňujícímu usnesení soudu prvního stupně podal žalobce odvolání, v němž namítal, že soud prvního stupně dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním a že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Krajský soud v Praze jako soud odvolací dospěl k závěru, že odvolání žalobce není důvodné.

V projednávané věci založili účastníci řízení kupní smlouvou ze dne 24.6.1999 obchodně-právní vztah, neboť z obsahu smlouvy vyplývá jednoznačná vůle stran uzavřít ji v souvislosti s jejich podnikatelskou činností. Z obsahu kupní smlouvy je pro posouzení důvodnosti žalobcova nároku relevantní, že kupující si předmětné vozidlo před převzetím dobře prohlédl, seznámil se s jeho technickým stavem a koupil jej ve stavu zjištěném prohlídkou (článek 1.3. smlouvy). Prodávající prohlásil, že si není vědom opakujících se závad (článek 11.1. smlouvy). Prodávající potvrdil podpisem smlouvy i převzetí první splátky ve výši 50.000,- Kč a současně s předaným předmětem koupě předal kupujícímu i osvědčení o technickém průkazu tahače a návěsu a osvědčení o měření emisí (článek 11.3.smlouvy). K problematice výskytu vad, které vykazoval nákladní automobil (tahač) v době převzetí předmětu koupě žalobcem provedl soud I. stupně podrobné dokazování, z něhož vzal za prokázané, že odpovědnost žalovaného za vady prodávané věci se vztahuje na vadný kompresor a elektroinstalaci. S tímto skutkovým závěrem se odvolací soud ztotožnil, neboť znalecký posudek Ing. P. a výslech svědka M. F. byly důkazy, které tento závěr podporovaly. Lze mít za prokázané, že již krátce po převzetí vozidla se obě vady projeví a že tyto vady měly podstatný vliv na užívání nákladního tahače. Znaleckým posudkem bylo navíc prokázáno, že elektroinstalace byla vadná již v době převzetí vozidla žalobcem, že již v té době byla neodborně opravována, že žalobce na tuto vadu nemusel při standardní prohlídce vozidla přijít, že se mohla projevit až v následném provozu a že projevy této vady jsou takového charakteru, že by bránily účelu, k němuž žalobce vozidlo zakoupil. Lze proto uzavřít, že v době převzetí žalobcem vykazoval předmět koupě - nákladní automobil (tahač) vadu - vadnou elektroinstalaci, která nemusela být prohlídkou zjištělná a projevila se až následně. Tato vada - podle jejich projevů, které shodně popsali žalobce a svědek Fr. - -byla takového charakteru, že bránila účelu, pro který byl nákladní automobil zakoupen.

Odvolací soud dále zkoumal, zda vady byly žalobcem včas a řádně oznámeny. Ztotožnil se se závěrem soudu prvního stupně, že žalobce řádně reklamoval v dopise datovaném dne 23.7.1999, jenž žalovaný - podle vlastního tvrzení - obdržel. Žalobce uplatnil v dopise nárok z titulu odpovědnosti prodávajícího za vady, a to jednak nezaměnitelným popisem vad prodané věci a konkrétními projevy těchto vad a dále vznesl zcela konkrétní požadavek - odstoupení od kupní smlouvy - který s touto reklamací spojil. Odvolací soud má dále za to, že žalobce splnil i další podmínku pro možnost uplatnění nároku v soudním řízení, a to včasnost reklamace u žalovaného. Jak vyplývá ze závěrů

znaleckého posudku, vadná elektroinstalace nemusela být zjištěna při prohlídce předmětu koupě žalobcem, neboť zjištění vady by vyžadovalo demontáž přístrojové desky, k níž při koupi vozidla obvykle nedochází. Žalobce tak neporušil svou povinnost vyplývající z ustanovení § 427 odst. 1 a 2 obchodního zákoníku a včasnosti jeho reklamace může být přisvědčeno s odkazem na ustanovení § 428 odst. 1 písm.a) obchodního zákoníku, přičemž lhůtu necelého jednoho měsíce lze považovat za přiměřenou dobu, která není s ohledem na konkrétní okolnosti případu (povaha vady a možnost jejího zjištění při vykonání cesty na delší vzdálenost) vybočením z mezí zákonné formulace "bez zbytečného odkladu". Z uvedeného vyplývá, že nemohlo být, jak správně konstatoval soud prvního stupně, přihlédnuto k námitce žalovaného formulované v tom smyslu, že žalobce nereklamoval řádně a včas.

Odvolací soud se naopak neztotožnil s dalšími závěry soudu prvního stupně o tom, že svědek F. již v době, kdy nebezpečí škody na zboží přešlo na kupujícího, provedl neodborný zásah do elektroinstalace, → tak mohlo dojít na elektroinstalaci k problémům většího rozsahu. Odvolací soud proto opakoval dokazování sdělením podstatného obsahu znaleckého posudku Ing. J. P. Ze závěrů tohoto posudku vzal za prokázané, že v době převzetí nákladního automobilu (tahače) žalobcem vykazovalo vozidlo vady spočívající ve vadné elektroinstalaci a neschválené úpravě pérování přidáním druhého regulátoru (měchu) - tuto vadu však žalobce řádně nereklamoval. Elektroinstalace byla neodborně opravována před převzetím vozidla žalobcem - viz použití textilní pásky užívané cca do roku 1990 - a v případě obou znalce posuzovaných vad se jednalo o vady takového charakteru, že bránily užívání věci k účelu, ke kterému ji žalobce zakoupil. Taková zjištění však zcela zřejmě implikují závěr o podstatném porušení kupní smlouvy žalovaným, který si musel být vědom toho, že vadná elektroinstalace brání řádnému užívání vozidla žalobcem k účelu, k němuž jej koupil, tj. v souladu s jeho předmětem podnikání k poskytování přepravních služeb. Hodnocení znaleckého posudku soudem prvního stupně tak bylo v naznačeném směru zcela vadné. Za zcela zřejmý exces lze dále považovat hodnocení části výpovědi svědka M. F., který měl, dle mínění soudu prvního stupně, po převzetí vozidla žalobcem provést provizorní opravu elektroinstalace. Aniž by byl nucen opakovat důkaz výpovědi zmíněného svědka, dospívá odvolací soud na podkladě obsahu spisu k závěru, že z výpovědi svědka F. taková skutečnost vůbec nevyplývá. Svědek provedl provizorní opravu na návěsu pouze u nefungujících brzdových válců, z nichž foukal vzduch (protokol z ústního jednání konaného dne 13.1.2004 - čj. 92 spisu). Žalovaný proto nemůže být zproštěn odpovědnosti za předmětnou vadu poukazem na to, že k jejímu případnému vzniku měl přispět žalobce po převzetí věci. Pokud se jedná o druhou z řádně vytčených vad, vadný kompresor, zde dává odvolací soud žalobci za pravdu, že závěr soudu prvního stupně o nepodstatném porušení kupní smlouvy žalovaným v případě prodeje nákladní soupravy s touto vadou není podepřen odpovídajícími skutkovými zjištěními. Znalec se k této vadě a jejímu charakteru v posudku vůbec nevyjádřil a okolnost, že kompresor je výměnný agregát, jehož cena se pohybuje kolem 5.000,- Kč, ještě neznamená, že prodejem věci s touto vadou došlo pouze k nepodstatnému porušení kupní smlouvy žalovaným. Na základě výše popsání lze proto uzavřít, že prodejem nákladního automobilu (tahače) s vadnou elektroinstalací byla kupní smlouva ze dne 24.6.1999 porušena žalovaným podstatným způsobem a nárok žalobce na odstoupení od smlouvy by byl toliko se zřetelem k této vadě po právu.

Odvolací soud potom vyslovil právní názor, podle něhož důvodnosti nároku žalobce na odstoupení od kupní smlouvy ze dne 24.6.1999 by nebránila podmínka uvedená v ustanovení § 441 odst. 1 obchodního zákoníku, neboť řádně vytčené vady žalobce uplatnil v přiměřené lhůtě necelého jednoho měsíce od převzetí nákladní soupravy a nijak nevybočil z mezí daných ustanovením § 428 odst. 1 obchodního zákoníku. Dále však odvolací soud žalobci právo na odstoupení od kupní smlouvy nepřiznal s ohledem na ustanovení § 441 odst. 2 obchodního zákoníku. Tímto ustanovením je možnost odstoupení od smlouvy zapovězena v případě, že kupující nemůže vrátit předmět koupě prodávajícímu ve stavu, v jakém jej převzal. Odvolací soud opakoval důkaz znaleckým posudkem Ing.

P., z jehož textu a připojené fotodokumentace vzal za prokázané, že stávající technický stav vozidla je velmi špatný, neboť kabina tahače je značně zkorodovaná, byla demontována přední maska, hydraulický systém je nefunkční v důsledku popraskaných tlakových hadic a vozidlo je nepojízdné. Vozidlo, včetně návěsu, je parkováno na místě, které není chráněno před nepříznivými povětrnostními vlivy. Nedobrý technický stav vozidla znalec potvrdil i v rámci svého výsledku před soudem prvního stupně s tím, "že v daném případě se již vozidla rovnají ceně šrotu." Po porovnání takto popsaného současného stavu nákladní soupravy se stavem, v jakém byl předmět koupě podle obsahu kupní smlouvy v době převzetí žalobcem, lze uzavřít, že účinky odstoupení od kupní smlouvy zanikly a žalobce se nemůže vůči žalovanému tohoto nároku úspěšně domáhat. V projednávané věci nelze použít ani výjimky uvedené v ustanovení § 441 odst. 3 písmo b) a § 441 odst. 4 obchodního zákoníku, neboť ty nemohou s ohledem na konkrétní okolnosti případu a povahu předmětu koupě v dané věci najít svého uplatnění. V daném případě nelze použít ani výjimku vyplývající z ustanovení § 441 odst. 3 písmo a) obchodního zákoníku, neboť právě žalobci lze klást k tíži, že parkováním nákladní soupravy na místě nechráněném před povětrnostními vlivy byl navozen současný technický stav předmětu koupě, který neodpovídá stavu, v jakém nákladní soupravu žalobce od žalovaného převzal.

V důsledku závěru o nemožnosti odstoupení od kupní smlouvy žalobcem pak podle odvolacího soudu naopak lze přisvědčit důvodnosti vzájemné žaloby žalovaného o zaplacení částky 291.600,- Kč s příslušenstvím jako doplatku kupní ceny sjednané kupní smlouvou ze dne 24.6.1999. Nárok žalovaného vyplývá z článku 11.2. kupní smlouvy a je právně podepřen ustanovením § 409 obchodního zákoníku, které stanoví povinnost splnit závazek kupujícího zaplatit sjednanou kupní cenu.

Z uvedeného vyplývá, že napadený rozsudek soudu I. stupně je z hlediska znění věcných výroků ad.I.) a ad II.) správný, byť důvod pro nepřiznání práva na odstoupení od kupní smlouvy žalobci, jak se podává ze shora uvedeného, je jiný. Odvolací soud proto rozsudek soudu I. stupně podle ustanovení § 219 o.s.ř. potvrdil.

Rozsudek odvolacího soudu napadl svým dovoláním žalobce opírajíc jeho přípustnost o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a spatřujíc jeho důvodnost v nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.) a v tom, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Podle stanoviska dovolatele odvolací soud správně uzavřel, že prodejem nákladního vozu s vadnou elektroinstalací byla kupní smlouva žalovaným porušena podstatným způsobem a nárok žalobce na odstoupení od smlouvy by byl se zřetelem k této vadě po právu. Dále však odvolací soud konstatoval, že podle § 441 odst. 2 obch. zák. účinky řádného odstoupení od smlouvy zanikly, neboť žalobce jako kupující nemůže vrátit zboží ve stavu, v jakém je převzal, přičemž není splněna ani výjimka dle § 441 odst. 3 písm. a) obch. zák., tedy že nemožnost vrácení zboží není způsobena jednáním či opomenutím žalobce jako kupujícího. Je nesporné, že žalobce s ohledem na časovou prodlevu mezi uzavřením kupní smlouvy a předáním zboží (24.6.1999) a dnem posouzení stavu nákladní soupravy znalcem (1.3.2006) skutečně nemůže vrátit nákladní soupravu ve stavu, v jakém ji převzal, a to právě z objektivního důvodu časové prodlevy mezi převzetím věci a okamžikem jejího posouzení znalcem a vnějších vlivů na zaparkovanou nákladní soupravu po dobu této časové prodlevy. Nicméně znalcem již nebylo zodpovězeno, v jakém ohledu se stav nákladní soupravy v časovém úseku mezi převzetím soupravy a dnem znaleckého posouzení jejího stavu změnil, jaké vlivy na soupravu působily, jaká opatření by byla nezbytná k tomu, aby tyto změny nenastaly, zda vůbec takováto opatření bylo možné učinit a zda se standardně takováto opatření provádějí. Znalecký úkol ostatně nebyl soudem prvního stupně ani takto zadán. Odvolací soud, aniž by doplnil dokazování v tomto ohledu, učinil ze znaleckého posudku závěry, které z něj nevyplývaly. Akceptovatelný je sice závěr odvolacího soudu o změně stavu vozidla na podkladě znaleckého posudku, ovšem nikoli již závěr o příčinách této změny.

Podle § 118a odst. 2 o.s.ř. "má-li předseda senátu za to, že věc je možné po právní stránce posoudit jinak než podle účastníkovy právního názoru, vyzve účastníka, aby v potřebném rozsahu doplnil vyličení rozhodných skutečností". Dle názoru žalobce, pokud se již chtěl odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně zabývat i otázkou zániku účinků odstoupení od smlouvy z hlediska § 441 obch. zák., měl žalobce vyzvat k vyličení rozhodných skutečností ohledně případné výjimky podle § 441 odst. 3 písm. a) obch. zák. a navržení důkazů v tomto ohledu. Tento postup odvolacího soudu považuje žalobce za vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Dovolatel dále upozorňuje na to, že žaloba byla podána dne 4. 11. 1999. Již při prvním jednání ve věci, které se konalo dne 29.3.2000, pak tehdejší právní zástupce žalobce navrhl důkaz znaleckým posudkem, tento byl nařízen teprve usnesením Okresního soudu v Kladně ze dne 10.2.2006, č.j. 9C 76/99-159. Důvody změny stavu nákladní soupravy spatřuje v délce řízení - pokud by soud prvního stupně nařídil znalecký posudek ihned po navržení tohoto důkazu a byl-li by tento zhotoven se stejným časovým odstupem od jeho nařízení, jak se to později stalo, nečinila by prodleva mezi převzetím vozu a znaleckým zkoumáním ani jeden rok, dozajista by pak stav nákladní soupravy byl prakticky stejný, jako v době jejího převzetí žalobcem.

Dovolatel též poukazuje na to, že již v době písemného vytčení vad a odstoupení od smlouvy dopisem ze dne 23.7.1999 tehdejší právní zástupce žalobce vyzval žalovaného k převzetí nákladní soupravy oproti vrácení zaplacené zálohy na kupní cenu, žalobou ze dne 4.11.1999 pak uplatnil totéž. Dle názoru žalobce zavinění na změně stavu nákladní soupravy v důsledku vnějších vlivů nelze přičítat k tíži žalobci, ale právě k tíži žalovaného, pokud nákladní soupravu i přes tuto výzvu, následně adresovanou i v kvalifikované podobě žalobou, nepřevzal.

Konečně žalobce je přesvědčen, že učinil veškeré standardní kroky, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat, k tomu, aby nákladní soupravu uchoval ve stavu, v jakém ji převzal. Je totiž naprosto obvyklé, že podnikatelé zabývající se kamionovou přepravou parkují nákladní soupravy, které nejsou v provozu, na odstavných plochách nezastřešených ani jinak chráněných, tedy vystavují je vnějším povětrnostním vlivům, stejně tak, jako to učinil žalobce s předmětnou soupravou. Tato skutečnost je snadno objektivně ověřitelná při nahlédnutí do kteréhokoli areálu podobného podnikatele. Není standardní, aby nákladní soupravy byly garážovány či jinak chráněny před vnějšími povětrnostními vlivy, s tímto se ostatně žalobce za dobu své praxe v oboru nákladní kamionové přepravy nikdy nesetkal. Dle názoru žalobce nebylo možné po něm spravedlivě požadovat, aby o zboží po odstoupení od kupní smlouvy k němu pečoval nad rámec péče standardní. Odstavení vozu v oploceném areálu žalobce považuje žalobce za péči standardní a pokud takovouto standardní péči poskytl, nebyla dle jeho názoru nemožnost vrácení zboží způsobena jeho jednáním či opominutím ve smyslu § 441 odst. 3 písm. a) obch. zák. I z komentovaného znění citovaného § 441 obch. zák. (edice C.H.BECK) vyplývá, že možnost odstoupit od smlouvy není omezena tím, že u zboží s omezenou dobou životnosti se snížila jeho užitnost v důsledku uplynutí času, pokud kupující sám nezpůsobil poškození zboží svým jednáním nebo svou nečinností. Podle názoru žalobce představuje způsob, jakým se soupravou naložil, za standardní a přiměřený povaze věci.

S ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti navrhuje dovolatel, aby Nejvyšší soud ČR rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

K dovolání žalobce podal svoje vyjádření žalovaný. Upozorňuje v něm na skutečnost, že žalobce uvádí ve svém dovolání námitky, které ve své podstatě naplňují dovolací důvod spočívající v tom, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu oporu v provedeném dokazování. Tento důvod je pro dovolání je však v daném případě nepřijatelný. Navrhuje proto, aby Nejvyšší soud dovolání žalobce odmítl.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen "Nejvyšší soud") jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po

zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., zkoumal, zda je dovolání přípustné.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští. Proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu je dovolání přípustné za podmínek uvedených v § 237 odst. 1 písm. b) a c) o. s. ř.

Podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. O takový případ se v dané věci nejedná, přichází proto v úvahu pouze přípustnost dovolání, jejíž podmínky stanoví § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Ta je dána tehdy, pokud dovolání není přípustné podle písmena b) tohoto ustanovení a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem. Předpokladem je, že řešení právní otázky mělo pro rozhodnutí o věci určující význam, tedy že nešlo jen o takovou právní otázku, na níž rozsudek odvolacího soudu nebyl z hlediska právního posouzení věci založen. Závěr o tom, zda dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, dovolací soud činí předběžně; zvláštní rozhodnutí o tom nevydává. Dospěje-li ke kladnému závěru, jde o přípustné dovolání a dovolací soud bez dalšího přezkoumá napadený rozsudek a rozhodne o něm meritorně.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Z toho, že přípustnost dovolání je ve smyslu citovaných ustanovení spjata se závěrem o zásadním významu rozsudku po stránce právní, vyplývá, že také dovolací přezkum se otevírá pro posouzení otázek právních; způsobilým dovolacím důvodem, jímž lze dovolání odůvodnit, je zásadně důvod podle § 241a odst. 2 písmo b) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Jelikož ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. je dovolací soud - s výjimkou určitých vad řízení - vázán uplatněným dovolacím důvodem, jsou pro úsudek, zda rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam či nikoli, relevantní jen otázky (z těch, na kterých napadené rozhodnutí spočívá), jejichž posouzení odvolacím soudem dovolatel napadl, resp. jejichž řešení v odvolání zpochybnil.

Pokud jde o přípustnost dovolání, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání žalobce je přípustné, neboť odvolací soud řešil otázku zániku účinků odstoupení žalobce od smlouvy v rozporu s hmotným právem.

Pokud jde o důvodnost dovolání, uplatňuje dovolatel v projednávané věci ve své podstatě námitky dvojího druhu:

odvolací soud založil svůj potvrzující rozsudek na aplikaci ust. § 441 odst. 2 obch. zák., přičemž nemožnost vrácení zboží v původním stavu spatřoval v jednání žalobce, který podle jeho názoru nezajistil řádné odstavení a garážování soupravy, odvolací soud měl žalobce vyzvat k předložení dalších důkazů, pokud se chtěl zabývat zkoumáním příčin změn stavu soupravy - tento postup a dále skutečnost, že odvolací soud, aniž by doplnil

dokazování v tomto ohledu, učinil ze znaleckého posudku závěry, které z něj nevyplývaly, považuje žalobce za vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Podstatou případu je tedy výklad a aplikace ust. § 441 odst. 2 a 3 obch. zák. Pravidla chování upravená tímto ustanovením určují, že účinky odstoupení od smlouvy nevzniknou nebo zaniknou, jestliže kupující nemůže vrátit zboží ve stavu, v jakém je obdržel. Třetí odstavec cit. ust. upravuje z tohoto pravidla výjimky ve prospěch kupujícího - pravidlo se nepoužije, jestliže nemožnost vrácení zboží nebyla způsobena jednáním nebo opomenutím kupujícího nebo jestliže ke změně stavu zboží došlo v důsledku prohlídky řádně vykonané za účelem zjištění vad zboží.

Funkcí citovaných ustanovení je rozdělení rizika spojeného s možným vadným plněním rovnoměrně mezi prodávajícího i kupujícího. Proávající je chráněn v těch případech, kdy by např. musel převzít zboží ve změněném stavu, tedy zboží, které je znehodnoceno, zničeno, zboží, které by již nemělo pro prodávajícího žádné další hospodářské využití. Kupující je naopak chráněn výjimkami uvedenými ve třetím odstavci pro ty případy, kdy by aplikace zásady, že lze vrátit zboží jen v původním stavu, vedla k jeho znevýhodnění a snížení důsledků odpovědnosti za vady. Pokud tedy kupující sám postupoval vždy s řádnou úrovní péče o zboží, nezanedbal přiměřenou ochranu zboží před jeho poškozením nebo zničením, naopak jeho jednání bylo jednáním, které ve vztahu k vadnému zboží respektovalo charakter tohoto zboží, účel jeho použití i případné zvyklosti, které se v daném odvětví hospodářství vyvinuly, pokud jde o zacházení se tímto druhem zboží, není možné přenášet na něho důsledky spojené s podstatnými vadami, které se na zboží vyskytly. Při existenci podstatných vad lze proto vrátit nikoli jen to zboží, které zůstalo zcela nezměněno, ale i to zboží, které sice není v původním stavu, ale jeho změny jsou důsledkem přirozeného opotřebení či působení přírodních sil, nahodilých událostí nebo prostě stárnutí zboží, o které bylo jinak řádně pečováno.

V posuzovaném případě zjistily soudy obou stupňů na předmětu plnění vady, které bránily řádnému užívání zboží. Jak správně uzavřel odvolací soud, mají takové vady charakter vad podstatných, neboť je zcela nepochybné, že si kupující pořizoval nákladní automobil i nákladní návěs k provozování své podnikatelské činnosti a právem očekával, že mu technický stav obou vozidel tuto činnost dovolí. Splnil i zákonnou podmínku oznámení existence vad prodávajícímu a využil svého práva upraveného v ust. § 436 odst. 1 písm. d) obch. zák. a odstoupil od smlouvy. Zboží do vyřízení záležitosti uskladnil způsobem, který je vzhledem k velikosti i účelu zboží zcela obvyklý - zaparkoval obě vozidla na svém pozemku chráněném před vstupem neoprávněných osob. Jestliže zde odvolací soud klade k tíži kupujícího - žalobce, že parkoval soupravu na místě nechráněném před povětrnostními vlivy a spojuje s touto skutečností změnu stavu zboží, která brání jeho vrácení prodávajícímu, nepřihlíží jeho výklad dostatečně k povaze zboží a možnostem kupujícího (garáže příslušné velikosti nejsou v daném odvětví běžné a navíc se s nimi ani neuvažuje, protože vozidla přinášejí podnikatelské výnosy pouze tehdy, pokud jsou v provozu a nelze očekávat, že by je podnikatelé delší dobu z provozu odstavili, pokud vozidla právě neprodělávají nutné opravy). Jeho výklad nepřihlíží ani k tomu, že od okamžiku koupě k okamžiku posuzování věci odvolacím soudem uplynulo více než šest let. Technický stav předmětu koupě by se za tuto dobu zcela určitě změnil pouhým stárnutím obou vozidel a tuto skutečnost by nebylo možno přičítat k tíži žalobce. Lze tedy uzavřít, že se odvolací soud mylí, pokud svá skutková zjištění vykládá tak, že pouhý způsob odstavení vadných vozidel způsobuje, že nelze aplikovat výjimku obsaženou v ust. § 441 odst. 3 písm. a) obch. zák. a že účinky odstoupení od smlouvy zanikly z důvodu změny stavu zboží.

Výklad ust. § 441 odst. 2 a 3 obch. zák. nelze též zúžit pouze na to, že bude posuzován postup kupujícího. V daném případě se odvolací soud vůbec nezabýval v této souvislosti jednáním prodávajícího. Vzhledem k závažnosti vad i právu, které uplatnil kupující jako právo z odpovědnosti za vady, mohl žalobce oprávněně očekávat, že se žalovaný bude případem zabývat a snažit se o jeho rychlé uzavření. Toto očekávání však nebylo naplněno, žalovaný neuznal nároky žalobce a věc řešil

až ve zdlouhavém soudním řízení. Závěry odvolacího soudu vedou pak v této situaci k paradoxnímu závěru, že nečinnost subjektu, který porušil právo, přinesla tomuto subjektu majetkovou výhodu - i když prodávající plnil vadně a vada byla tak podstatná, že bránila realizovat účel smlouvy, povinnost zaplatit za plnění kupujícímu zůstává, aniž by bylo vadné plnění jakkoli kompenzováno a aniž by se kupující dopustil jakéhokoli porušení svých právních povinností. Taková interpretace právní normy je zcela nepřijatelná, neboť nerespektuje základní právní princip, který požaduje, aby právní ochrana nebyla poskytnuta tomu, kdo právo porušuje, na úkor toho, jehož právo bylo porušeno. Jestliže tedy změna stavu předmětu plnění nebyla způsobena jednáním nebo opomenutím žalobce, zbývá jen jediný závěr - účinky odstoupení od smlouvy nezanikly, žalovaný je povinen předmět plnění převzít a vrátit žalobci částku 50 000,- Kč, kterou jako zálohu na kupní cenu zaplatil.

Pokud jde o první okruh námitek uplatněných v dovolání žalobce, uzavírá Nejvyšší soud, že odvolací soud založil svoje rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci a řešil uvedenou právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Nejvyšší soud s ohledem na to, že shledal důvodným již první okruh námitek odvolatele, uvedený v jeho dovolání, nepovažoval za nutné zabývat se okruhem druhým. Aniž by proto nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první o. s. ř.), napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.) a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)